

شناسایی مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی با استفاده از روش تحلیل مضمون

سپیده پرسش^۱، علیرضا قاسمی زاد^{۲*}، پری مشایخ^۳

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۲/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۴/۲۷

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف شناسایی مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد.

روش‌شناسی: این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه پژوهش اسناد و متون چاپی درباره رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران در پایگاه‌های اطلاعات علمی بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۰۰ بودند که با توجه به ملاک‌های مورد نظر تعداد ۵۲ مورد با روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری با روش فیش‌برداری به کمک کدگذاری باز، محوری و انتخابی با روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین ۲۰۶ مضمون پایه، ۵۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۶ مضمون فراگیر شامل ویژگی‌های معلمان، انگیزه معلمان، برنامه رهبری، گروه معلمان، گروه آموزشی، تخصصی-حرفه‌ای، رشد حرفه‌ای، مسائل و مشکلات معلمان، عوامل مدرسه، شرایط محیطی-آموزشی، شرایط محیطی-کلان، درگیری معلمان در فعالیت‌های حرفه‌ای، ارشادگری، شبکه‌سازی، راهبردهای آموزشی و پیامدهای فردی داشت. همچنین، مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی شامل ۲۰ مضمون پایه، ۸ مضمون سازمان‌دهنده و ۱ مضمون فراگیر شامل مولفه‌های جهانی و هشت مضمون فراگیر ارشادگری، شبکه‌سازی، رهبری، تخصصی-حرفه‌ای، گروه آموزشی، گروه رهبران، راهبردهای آموزشی و پیامدها بود.

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به مضامین شناسایی‌شده، برنامه‌ریزی برای رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی ضروری است که برای این منظور می‌توان شرایط بهبود مضامین را فراهم کرد.

واژگان کلیدی: رشد حرفه‌ای، معلمان، مدیران، آموزش ابتدایی

^۱ دانشجوی دکتری، گروه علوم تربیتی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران. porsesh@mailsc.com

^۲ دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران (نویسنده مسئول). alirezaghazemizad@gmail.com

^۳ استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی، کازرون، ایران. mashayekh@mailsc.com

مقدمه

در نظام آموزشی هر کشوری اهمیت معلمان انکارناپذیر است، لذا بهینه کردن شرایط معیشتی معلمان و رشد مهارت‌های حرفه‌ای آنان از وظایفی است که همه نظام‌های آموزشی باید خود را ملزم به اجرای آن سازند. زیرا در قرن بیست و یکم نقش معلمی ایجاب می‌کند که اقدام‌های فوری و یکپارچه در زمینه‌های گوناگون به عمل آید، وگرنه تحقق اهداف دوره آموزشی امکان‌پذیر نخواهد بود (Gholami Noghlab, Pourshafei & Shahtalebi Hosseinabad, 2018). معلمان برخلاف گذشته، امروزه بیش از هر زمان دیگری به مهارت‌ها و قابلیت‌های رشد حرفه‌ای مناسب نیاز دارند و بر این اساس اگر نظام آموزشی به دنبال ارتقای کیفیت و مقابله با چالش‌های پیش رو هستند، لازم است که در ساختار و فرایندهای کارکردی خود تحول ایجاد کنند و این تحول جزء در توانمندی رشد حرفه‌ای در سایه محیط یادگیری پویا اتفاق نمی‌افتد. بدیهی است که معلمان در چنین فضایی برای رشد حرفه‌ای و ارتقای عملکرد خود باید از شایستگی‌های حرفه‌ای، دانش‌ها، اطلاعات و مهارت‌های لازم برخوردار باشند (Asghari Niary, Khaleghkhan, Seyyedkalan & Ebrahimpour, 2016). بهبود کیفیت نظام‌های آموزشی مستلزم توجه علمی و دقیق به روش‌های بکار رفته برای دستیابی به بازدهی آموزشی و تحقق اهداف آموزشی است و این نظام‌ها زمانی می‌توانند به رشد و ارتقای کیفیت خود ادامه دهند که اعضای آن رشدیافته، با کیفیت، متخصص و مجرب باشند که برای تحقق آن رشد حرفه‌ای معلمان ضروری به نظر می‌رسد (Fatih Karacabey, 2021). بررسی‌ها حاکی از آن است که مهارت‌های حرفه‌ای معلمان، صلاحیت‌های آموزشی، تدریسی، علمی، رفتاری، شخصیتی، اجتماعی، فکری، مدیریتی، عملکردی، اخلاقی، حرفه‌ای و یادگیری مادام‌العمر و فناوری آموزشی در نظام آموزش و پرورش فعلی از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند (Abdollahi & Safari, 2016). امروزه غیرممکن است که کسی وارد یک حرفه شود و سال‌ها در آن باقی بماند بدون اینکه اطلاعات یا مهارت‌های پایه‌ای او تغییر نکند. در نتیجه، رشد حرفه‌ای نه تنها مطلوب، بلکه لازم و ضروری و هر مدرسه‌ای برای داشتن معلمان ماهر و آگاه باید منابع مالی و انسانی خاصی به آن اختصاص دهد و مدیران مدارس یا در سطوح بالاتر مدیران و برنامه‌ریزان نظام آموزشی برای داشتن چنین معلمانی می‌توانند از برنامه رشد حرفه‌ای به‌عنوان ابزاری جهت ارتقای مهارت‌ها و پوشش کاستی‌های معلمان و نهایتاً بهبود کیفیت نظام آموزشی بهره ببرند (Vaughn & De Beer, 2020).

امروزه وظیفه اصلی معلم تبدیل دانش‌آموزان به شهروندان جهانی و متعلق به جامعه بین‌المللی است که این امر لزوم رشد حرفه‌ای معلمان را بیش از پیش نمایان می‌سازد (Falkner, Vivian & Williams, 2018). رشد حرفه‌ای معلمان شامل مجموعه فعالیت‌هایی می‌شود که معلمان در داخل یا خارج از مدرسه به‌عنوان فعالیت‌های رسمی یا غیررسمی از خود نشان می‌دهند (Powell & Bodur, 2019). در تعریفی دیگر، این سازه به معنای کلیه فعالیت‌هایی است که برای غنی‌سازی و ارتقای سطح حرفه‌ای معلمان در طی دوره خدمت آنها به نظام آموزش و پرورش انجام می‌شود و شامل همه تجربه‌ها یادگیری و فعالیت‌های آگاهانه و برنامه‌ریزی‌شده است که هدف نهایی آنها بهبود فرایند یاددهی و یادگیری و ارتقای جایگاه نظام آموزش و پرورش است (Diasti & Kuswando, 2020). رشد حرفه‌ای معلمان شامل ایجاد دانش معلمی، نظارت بر پیشرفت توسط خود معلمان، توانایی دیدن خود از بیرون و با نگاهی جامع و چگونگی بازتاب اعمال و رفتار او می‌باشد (Girvan, Conneely & Tangney, 2016). برای داشتن معلمان حرفه‌ای باید بر جنبه‌های تکنیکی و حرفه‌ای تدریس و ارتقای موقعیت اقتصادی و اجتماعی حرفه معلمی تمرکز کرد که بر اساس آن حرفه معلمی مستلزم مجموعه ویژگی‌ها و مهارت‌های ویژه‌ای است و معلمان حرفه‌ای باید آن ویژگی‌ها و مهارت‌ها را داشته باشند تا بتوانند پاسخگوی نیاز امروز دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان باشند (Evens, Elen, Larmuseau & Depaepe, 2018). رشد حرفه‌ای معلمان شامل مجموعه شناخت‌ها، باورها، هیجان‌ها، نگرش‌ها، گرایش‌ها و مهارت‌هایی است که معلمان با کسب آنها می‌توانند در نظام آموزش و پرورش به پرورش جسمی، عقلی، عاطفی، اجتماعی و معنوی فراگیران کمک کند و موفقیت نظام‌های آموزشی از جمله نظام آموزش و پرورش تا حد زیادی به آن بستگی دارد (Compen, De Witte & Schelfhout, 2019).

رشد حرفه‌ای معلمان از طریق شش مرحله تشخیص اولویت‌های عملکرد (شامل وظایف و برنامه‌هایی هستند که برای رسیدن به برنامه‌های عملی باید انجام شوند)، نیازسنجی و تعیین اهداف آموزش مهارت‌ها (پس از تعیین اولویت‌های عملکرد نوبت نیازسنجی و تعیین اهداف آموزش مهارت‌ها آغاز می‌شود ارزیابی و توسعه مهارت شامل فرایند شناسایی آن دسته از صلاحیت‌هایی است که افراد باید برای دستیابی به اولویت‌های عملکرد داشته باشند)، تشخیص گزینه‌ها و فعالیت‌های یادگیری

(این مرحله شامل آموزش ضمن خدمت، آموزش کلاسی، آموزش‌های مبتنی بر رایانه، دوره‌های خودیادگیری، تکالیف چرخشی و جلسات بحث با متخصصان می‌باشد)، در میان گذاشتن اهداف با سرپرستان و مذاکره با آنها پیرامون اهداف یادگیری (بحث و تبادل نظر با مدیران پیرامون اهداف آموزش و تبیین نقش مدیران در فرایند تدوین برنامه رشد حرفه‌ای موثر و هدایت‌کننده است و مدیران امکانات و تسهیلات لازم را برای افزایش دانش، مهارت و توسعه جنبه‌های مختلف افراد جهت تحقق اهداف فراهم می‌کنند)، اجرا (بعد از توافق بین معلمان و مدیران شالوده برنامه رشد حرفه‌ای شکل می‌گیرد و هر یک از معلمان آماده اجرای فعالیت‌های رشد حرفه‌ای و تکمیل فعالیت‌های توافق شده می‌شوند) و نظارت بر پیشرفت و تحقق اهداف (فرایند رشد حرفه‌ای مستمر بر اساس بهبود توانمندی‌های معلمان تدوین شده و اثربخش بودن یک برنامه رشد حرفه‌ای باید به صورت دوره‌ای ارزیابی شود) انجام می‌شود (Abdollahi & Safari, 2016). رشد حرفه‌ای معلمان که هدف اصلی آن بهبود یادگیری فراگیران و آماده کردن آنها به عنوان شهروندان جهانی است باعث افزایش آگاهی فرد برای شناخت پتانسیل‌های خود می‌شود تا بتوانند اعتمادبه‌نفس و عزت‌نفس خود را افزایش داده و زندگی خود را به سمت شأن واقعی و اهداف متعالی سوق دهند (Giraldo, 2021).

پژوهش‌های داخلی و خارجی اندکی درباره مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان انجام شده و پژوهشی در این زمینه بر روی معلمان و مدیران آموزش ابتدایی یافت نشد که در ادامه نتایج مهم‌ترین پژوهش‌ها گزارش می‌شوند. Kamarei, Khorshidi, Hamidifar, Mahmoodi & Shariatmadari (2021) ضمن پژوهشی توسعه و رشد حرفه‌ای مدیران آموزشگاهی هنرستان‌های فنی‌وحرفه‌ای را دارای ۳۲۰ شاخص، ۳۹ مولفه و ۱۰ بعد شامل دانش، نگرش، توانایی‌های فکری و ذهنی، توانایی‌های مدیریتی، مهارت‌های مدیریتی عملکردی، مهارت‌های میان‌فردی، مهارت‌های مدیریتی تعالی و بهبود، مهارت‌های رهبری تحول‌آفرین، مهارت‌های حرفه‌ای و شغلی و ویژگی‌های روانشناختی و شخصیتی معرفی کرد. Yenen & Yontem (2020) ضمن پژوهشی درباره نیازهای رشد حرفه‌ای معلمان به این نتیجه رسیدند که نیازهای آنان ۱۴ شاخص و ۴ بعد شامل رشد آموزشی، رشد زمینه علمی، رشد شخصی و رشد سازمانی داشت و بیشترین نیازهای رشد معلمان شامل آموزش ویژه، روش‌های تحقیق علمی و مشارکت در پروژه‌ها و فعالیت‌های حرفه‌ای مرتبط بود.

Gholami Noghab, Pourshafei & Shahtalebi Hosseinabad (2018) ضمن پژوهشی مولفه‌های موثر بر رشد حرفه‌ای معلمان را شامل ۸۵ شاخص و پنج مولفه دانش، نگرش و ارزش، مهارت، توانایی و ویژگی‌های شخصیتی معرفی کردند. Safari, Abdollahi, Naveebrahim & Zeinabadi (2018) ضمن پژوهشی پیشایندهای رشد حرفه‌ای همکارانه در سازمان‌های آموزشی را دارای چهار بخش اصلی شامل مدیران (با پنج بعد دانش در زمینه کار گروهی، اخلاق حرفه‌ای، باور به کار تیمی، حمایت و پشتیبانی و مهارت‌های بین‌فردی)، ساختار (با دو بعد الزامات زمینه‌ای یا تسهیل‌گر- حمایتی و الزامات فرایندی یا تصمیم‌گیری و کنترل)، فرهنگی یا مدرسه‌ای (با سه بعد ارزش‌ها و هنجارها، اهداف و ماموریت مشترک و روحیه جمع‌گرایی) و معلمان (با سه بعد ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی، داشتن تفکر جمعی و زمینه اجرایی آن و مهارت‌های ارتباطی) معرفی کردند.

Jamali Zavareh, Nasr Isfahani & Nili (2018) ضمن پژوهشی درباره قابلیت‌های حرفه‌ای مورد نیاز اعضای هیأت علمی به این نتیجه رسیدند که برای رشد حرفه‌ای آنها پنج قابلیت شامل قابلیت‌های عمومی (ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های روانی و ویژگی‌های نگرشی)، آموزشی (مهارت تربیتی، مدیریت کلاس درس و مهارت‌های تدریس)، پژوهشی (مهارت‌های انجام پژوهش و مهارت‌های تولید و انتشار آثار علمی)، تخصصی (تسلط بر ابعاد دانش تخصصی) و اخلاق حرفه‌ای (اخلاق حرفه‌ای در آموزش و تدریس، اخلاق حرفه‌ای در پژوهش، تعهد نسبت به دانشجو و مهارت‌های ارتباطی) نیاز است، Abedi, Ahmadabadi & Ghorrooneh (2017) ضمن پژوهشی درباره نیازهای آموزشی مرتبط با رشد حرفه‌ای تدریس اعضای هیأت علمی و مدرسان دانشگاه فرهنگیان به این نتیجه رسیدند که مولفه‌های موثر در آن شامل مهارت‌های زمینه تدریس، مهارت قبل از تدریس، مهارت ضمن تدریس، ارزشیابی تدریس، فناوری و سایر مهارت‌ها بودند.

Kyndt, Gijbels, Grosemans & Donche (2016) ضمن پژوهشی درباره رشد حرفه‌ای روزافزون معلمان به عنوان راهکاری برای فعالیت‌های یادگیری غیررسمی، پیش‌داوری‌ها و پیامدهای یادگیری به این نتیجه رسیدند که یادگیری حرفه‌ای، مشارکت برای یادگیری و مهارت در فهم جمعی دانش‌آموزان جزء مولفه‌های مهم رشد حرفه‌ای معلمان بودند.

Ghanbari & Mohammadi (2016) ضمن پژوهشی درباره الگوی توسعه حرفه‌ای مدیران مدارس متوسطه به این نتیجه رسیدند که مولفه‌های موثر در آن شامل شش مقوله اصلی شرایط علی (تغییر و تحول در آموزش و پرورش، منابع مالی و انگیزه‌های فردی مدیران)، پدیده محوری (توسعه حرفه‌ای مدیران مدارس با سه بخش ویژگی‌های روانشناختی و اخلاقی مدیران، مهارت‌های مورد نیاز مدیران و تحصیلات و دانش مدیران)، راهبردهای توسعه حرفه‌ای مدیران (راهبردهای فردی، گروهی و سازمانی)، شرایط واسطه‌ای (ساختاری، سازمانی و فردی و گروهی)، شرایط مداخله‌گر (بودجه، متولیان و قوانین) و پیامدهای توسعه حرفه‌ای مدیران (دانش‌آموزان، معلمان و کارکنان، مدرسه، اولیا، مدارس و سایر نهادهای اجتماعی) بود. Bayar (2014) ضمن پژوهشی درباره مولفه‌های فعالیت‌های رشد حرفه‌ای موثر از دیدگاه معلمان به این نتیجه رسید که مولفه‌های موثر بر آن شامل مطابقت با نیازهای معلم موجود، مطابقت با نیازهای موجود مدرسه، مشارکت معلم در طراحی- برنامه‌ریزی فعالیت‌های رشد حرفه‌ای، فرصت‌های مشارکت فعال، تعامل بلندمدت و مریبان با کیفیت بالا بود.

در خصوص اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر باید گفت که از دلایل لزوم رشد و توسعه حرفه‌ای معلمان می‌توان به زیاد شدن چالش‌های پیش روی حرفه معلمی، تحول پرشتاب جامعه و فناوری‌های جدید، سازگاری با تغییرها و تحول‌ها، تغییر نیازهای فراگیران، آماده کردن فراگیران برای زندگی در آینده‌ای متغیر و افزایش انتظارات جامعه از معلمی و نظام آموزشی اشاره کرد. نکته مهم دیگر اینکه عدم توجه به رشد حرفه‌ای معلمان و نداشتن برنامه‌ریزی مناسب جهت تحقق آن عواقب زیان‌بار زیادی برای نظام آموزشی اعم از معلمان، دانش‌آموزان، خانواده‌ها و به‌طور کلی جامعه دارد و باعث افزایش فرسودگی شغلی، استرس شغلی و کاهش کارایی معلمان، بی‌انگیزگی، بی‌تفاوتی و عدم تلاش دانش‌آموزان، ارزش اندک قائل شدن برای نظام آموزشی و افت پیگیری‌های تحصیلی و تربیتی توسط خانواده‌ها و افت جایگاه جامعه در مقایسه با سایر جوامع می‌شود. نکته حائز اهمیت دیگر اینکه پژوهش‌هایی درباره رشد حرفه‌ای انجام شده، اما این پژوهش‌ها بیشتر به بررسی اعضای هیأت علمی پرداختند و یا معلمان و مدیران دوره متوسطه را مورد بررسی قرار دادند و نه در داخل کشور و نه خارج آن پژوهشی درباره مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی یافت نشد. بنابراین، یکی از خلأهای اصلی برای انتخاب عنوان پژوهش حاضر عدم وجود پژوهشی درباره مولفه‌های رشد حرفه‌ای برای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بود و از آنجایی که پایه‌های علمی و شخصیتی دانش‌آموزان در دوره ابتدایی شکل می‌گیرد و پس از آن دوام می‌یابد، لذا ضروری است که معلمان و مدیران این دوره از ویژگی‌های مناسبی برخوردار باشند. در نتیجه، پژوهش حاضر با هدف شناسایی مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان آموزش ابتدایی با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد. پس، سوال‌های پژوهش حاضر عبارتند از: ۱. مضامین رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین کدامند؟ ۲. مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی کدامند؟

روش شناسی

این مطالعه از نظر هدف کاربردی و از نظر شیوه اجرا کیفی بود. جامعه پژوهش اسناد و متون چاپی درباره رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران در پایگاه‌های اطلاعات علمی بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۰۰ بودند که با توجه به ملاک‌های مورد نظر تعداد ۲۲ مورد با روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شد. دلیل این نوع نمونه‌گیری این است که نمونه‌های منتخب حداکثر میزان اطلاعات را بر مبنای هدف پژوهش در اختیار پژوهشگران قرار دهد.

برای انجام این پژوهش از میان کلیه مقاله‌ها، کتاب‌ها و پایان‌نامه و سایر اسناد و مدارک مرتبط با رشد حرفه‌ای معلمان موجود در پایگاه‌های اطلاعات علمی معتبر «Scopus»، «Elsevier»، «Science Direct»، «Noormags»، «Irandoc» و «Civilica» بین سال‌های ۲۰۱۹-۲۰۰۰ میلادی یا سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۷۹ هجری شمسی که تعداد آنها پس از بررسی‌های اولیه ۳۵۰ مورد بودند، پس از بررسی عناوین آنها تعداد ۲۱۰ مورد درباره صلاحیت‌ها و شایستگی‌های رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران یافت شد. سپس، چکیده و محتوی تمام ۲۱۰ مورد مورد بررسی قرار گرفت و ۶۵ سند انتخاب که از میان آنها نیز تعداد ۱۳ مورد به دلیل نقصان اطلاعاتی نامناسب بودن کیفیت مورد نظر از پژوهش خارج و در نهایت ۵۲ مورد برای بررسی نهایی انتخاب شد. تمام این فرایند با کمک اساتید انجام شد تا بر پژوهش از لحاظ شاخص‌های روانسنجی به‌ویژه روایی و پایایی خدشه‌ای وارد نشود. برای سنجش روایی علاوه بر اینکه مضامین فراگیر، سازمان‌دهنده و پایه همسو با مبانی نظری، پیشینه

پژوهشی و اهداف پژوهش بود و تایید شد، برای افزایش روایی نظرها و رهنمودهای گروهی از خبرگان بررسی و در نتایج بکار برده شد. در این پژوهش میزان پایایی با روش هولستی ۰/۹۲ محاسبه شد که حاکی از پایایی بسیار مطلوب بود. داده‌ها با روش فیش‌برداری از روی ۵۲ اسناد و متون چاپی منتخب جمع‌آوری و به کمک کدگذاری باز، محوری و انتخابی با روش تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل شدند. تحلیل مضمون شیوه‌ای برای شناسایی، بررسی و گزارش الگوهای است که در داده‌های کیفی وجود دارند. این شیوه فرایندی برای تحلیل داده‌های مکتوب است که از طریق آن داده‌ها و اطلاعات نامرتب و متنوع به داده‌ها و اطلاعاتی مرتب و منسجم تبدیل می‌شوند.

یافته‌ها

در این پژوهش ۵۲ اسناد و متون چاپی برای شناسایی مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران بررسی شد. پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به دو سوال بود. **سوال اول:** مضامین رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین کدامند؟ برای پاسخگویی به این سوال از روش تحلیل مضمون استفاده که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. نتایج تحلیل مضمون برای شناسایی مضامین رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین	
مضامین فراگیر (کدگذاری انتخابی)	مضامین سازمان‌دهنده (کدگذاری محوری)
مضامین پایه (کدگذاری باز)	مضامین پایه (کدگذاری باز)
ویژگی‌های معلمان	دانش‌ها و مهارت‌ها
سوابق علمی - حرفه‌ای	مهارت‌های عملی و توانایی‌های شناختی
نگرش‌های علمی	تجارب شغلی و سوابق تحصیلی
ویژگی‌های فردی معلمان	نگرش به رهبری، اخلاقیات علمی، فهم رشد حرفه‌ای و علائق علمی
ویژگی‌های اقتصادی - اجتماعی معلمان	آینده‌نگری، تعهد اجتماعی و تعهد مدرسه
انگیزه‌های درونی معلمان	ویژگی‌های خانوادگی، قشر اجتماعی و وضعیت اقتصادی
انگیزه‌های بیرونی معلمان	یادگیری معلومات جدید، انگیزه اشتغال به کار آموزشی، توسعه فردی، یادگیری مهارت‌های آموزشی و بهبود آموزش
تناسب برنامه	کسب منافع مالی، اخذ مدرک، ارتقای منزلت، ترغیب و تشویق اطرافیان و استفاده ابزاری از نام رهبری
محتوی برنامه	تناسب عناصر، دانش‌آموزمحوری، سطح تخصصی برنامه و کاربردی و نظری بودن برنامه
زمان	جامعیت و مانعیت محتوی، مهارت‌محوری محتوی، به‌روزر بودن و ارائه محتوی
فرصت‌ها و فعالیت‌های پیش‌بینی شده	زمان در دسترس در مدرسه، زمان‌بندی و وقت‌شناسی
موقعیت - مکان حرفه‌ای	فرصت فعالیت‌های مشارکتی، فرصت یادگیری تجربی - عملی و فرصت کسب تجارب بین‌المللی و بین‌فرهنگی
نظارت بر فعالیت‌ها	دوری - نزدیکی معلمان از محیط مدرسه و محیط کلاس
فرهنگ مشارکتی	روش ارزشیابی، اعتبار از ارزشیابی‌ها و نظارت بر فعالیت‌های معلمان
تشابه و تجانس معلمان	صداقت و صمیمیت علمی بین معلمان، سخاوت علمی بین معلمان، کم معلمان در توسعه همدیگر، رعایت اخلاق بین معلمان و عاملان مدرسه و انگیزه تبادل افکار بین معلمان
انتظارات موجود از معلمان حرفه‌ای	انجام وظایف پژوهشی، انتظارات آموزش‌وپرورش، انتظارات رسمی - اداری، انتظارات غیررسمی و انتظارات جامعه علمی
ویژگی‌های اعضای مدرسه	انجام وظایف پژوهشی، انتظارات آموزش‌وپرورش، انتظارات رسمی - اداری، انتظارات غیررسمی و انتظارات جامعه علمی
استقلال گروه آموزشی	معلومات تخصصی، مهارت‌های نرم معلمان و مهارت‌های سخت معلمان
	اتخاذ تصمیمات آموزشی و فشارهای بیرونی

هدف‌مندی / روزمرگی گروه آموزشی، تساهل علمی و سیاسی کاری در گروه، تفکر باری به هر جهت و رفع مسئولیت گروهی، رفتار توأم با همیاری بین معلمان و کادر آموزشی و رفتار همکاران معلمان و کادر آموزشی	جو گروه آموزشی	
کفایت کمی اعضای درس پژوهشی در مدرسه، مشغولیت معلمان، چینش تخصصی معلمان و کادر آموزشی و مشارکت با معلمان و کادر آموزشی سایر مدارس	ترکیب گروه آموزشی	
کمیت متخصصان تربیتی رشدیافته، دسترسی به الگوهای حرفه‌ای، اعضای هیأت علمی مرجع، نخبگان و صاحب‌نظران تربیتی برجسته و شایستگی حرفه‌ای عاملان آموزشی	افراد و گروه‌های حرفه‌ای	تخصصی - حرفه‌ای
وجود اماکن علمی - حرفه‌ای، سطح تخصصی نهادهای حرفه‌ای - آموزشی، فرصت‌های تجربه‌اندوزی حرفه‌ای در سازمان‌های آموزشی و همسویی نهادهای آموزشی	نهادهای حرفه‌ای - آموزشی	
اخلاقیات جامعه علمی، رعایت هنجارهای تربیتی، عدول از قواعد اخلاقی در جامعه علمی و تقید جامعه علمی به هنجارهای علمی	هنجارهای جامعه علمی	
موضوع رهبری حرفه‌ای، ابعاد رشد حرفه‌ای، استقلال رشد حرفه‌ای، تعیین قوانین عملی - حرفه‌ای، روش آموزش در رهبری حرفه‌ای، شمولیت رشد حرفه‌ای و اهمیت رشد حرفه‌ای	تعیین قواعد و ابعاد	رشد حرفه‌ای
پرستیژ رشد حرفه‌ای در جامعه، پرستیژ حرفه‌های تربیتی در جامعه، نقش توسعه رهبری و جا افتادگی رشد حرفه‌ای در جامعه	منزلت رشد حرفه‌ای	
عدم تأمین نیازهای اولیه و اجتماعی و ناهماهنگی شرایط اقتصادی و تمام وقت بودن معلمی	مسائل اقتصادی - اجتماعی	مسائل و مشکلات معلمان
احساس مشکل در انتخاب کادر آموزشی، انجام تصمیم‌گیری‌های آموزشی، بدبینی تحصیلی به معلمان، بی‌انگیزگی دانش‌آموزان، ناامید معلمان برای تحقق انتظارات و نامیدی نسبت به آینده	مسائل روانی معلمان	
کسب درآمد، دغدغه‌های شخصی - خانوادگی، همزمانی ایفای نقش‌های ناهماهنگ چندگانه و دغدغه‌های شغلی	مشغله‌های غیرشغلی معلمان	
هماهنگی اجباری معلمان با برنامه‌ها و قوانین و طی روال رسمی آموزشی و پژوهشی	مشغولیت‌های جنبی معلمان در مدرسه	
مقررات و رویه‌های جذب معلمان و کادر آموزشی، رویه‌های جذب معلمان، معیارهای ورودی، کانال‌های جذب معلمان، قوانین و مقررات تمام وقت بودن معلمان، مشوق‌های مالی و میزان اختیارات واگذار شده به مدرسه در جذب معلمان آموزشی	قوانین و رویه‌های مدرسه	عوامل مدرسه
ارتباطات بین‌مدرسه‌ای داخلی، ارتباطات بین‌مدرسه‌ای بین‌المللی و ارتباط مدرسه و جامعه	ارتباطات مدرسه	
فنی و اطلاعاتی، منابع مادی و فیزیکی، تسهیلات و امکانات رفاهی، تناسب امکانات با نیازهای آموزشی و فضای آموزشی	امکانات مدرسه	
مصوبات آموزشی وزارت‌خانه‌ها، متخصص بودن سایت‌گذاران و اهمیت آموزش برای دولت	سیاست‌های آموزشی کلان	شرایط محیطی - آموزشی
پژوهش‌های معلمان درباره رهبری حرفه‌ای، تخصصی بودن رهبری حرفه‌ای، محتوی آموزشی، مهارت‌های مورد تأکید برای معلمان حرفه‌ای و مهارت‌های شغل قبلی	آموزش مدرسه قبل از شغل رهبری	
کارآمدی آموزش عمومی درباره رهبری حرفه‌ای، کیفیت آموزش عمومی و پایه در مدرسه، کیفیت آموزش‌دهندگان، رویکرد آموزش عمومی و مسائل و مشکلات آموزش پایه و کیفیت آموزش‌های غیرمدرسه‌ای	آموزش و پرورش عمومی	
وضعیت اقتصادی کشور و وضعیت اشتغال در جامعه	عوامل اقتصادی	شرایط محیطی - کلان
مرجعیت علم در جامعه، حرمت و منزلت معلمان و انگیزه و تقاضا برای تحصیلات تکمیلی	عوامل فرهنگی - اجتماعی	
ثبات سیاسی، روابط سیاسی و دیپلماتیک خارجی و تمرکز ساختاری و اداری سازمان‌ها	عوامل سیاسی	
زمان گذرانی معلمان در مدرسه، زمان اختصاص داده شده از طرف معلمان برای یادگیری، شرکت فعال در کلاس‌ها و مسئولیت‌پذیری معلمان برای ایجاد زمینه یادگیری	تأکید بر مدرسه	درگیری معلمان در فعالیت‌های حرفه‌ای
تشریک مساعی با معلمان و کادر آموزشی در آموزش و پژوهش و مشارکت در تألیفات علمی	مشارکت علمی	

پذیرش معلمان در جامعه علمی و حرفه‌ای، دادن موقعیت به معلمان در سازمان‌های حرفه‌ای، مشارکت در نهادهای علمی - تخصصی، درگیری آموزشی با مسائل محیط‌های آموزشی، مشارکت در جامعه و سهمین شدن و تاثیرگذاری در محیط‌های حرفه‌ای	درگیری با محیط‌های حرفه‌ای	
توجه به معلمان، حضور و در دسترس بودن، ایجاد حس حمایت در دانش‌آموزان و ترغیب معلمان و کادر آموزشی	حمایت روانی معلمان	ارشادگری
ارائه بازخوردهای علمی به دانش‌آموز، حمایت از ایده‌ها و خلاقیت‌های علمی معلمان، اهمیت به پیشرفت دانش‌آموز، ایجاد حس مهم بودن عملکرد دانش‌آموز و نظارت بر فعالیت‌های دانش‌آموز	حمایت علمی	
هدایت دانش‌آموز در مسیر حرفه‌ای، جهت‌دهی علمی به معلمان و کم به اصلاح نگرش علمی - تحلیلی دانش‌آموز	راهنمایی - مربی‌گری معلمان	
الگوگیری معلمان از رفتار معلمان و کادر آموزشی، الگوگیری اخلاقی و تاثیرپذیری معلمان از معلمان و کادر آموزشی	نقش معلمان آموزشی	
ارتباط تسهیم تجارب و دانش، تبادل افکار علمی بین معلمان، ارتباط با متخصصان سایر گروه‌ها و تعامل با معلمان رشد حرفه‌ای	درون مدرسه	شبکه‌سازی
حلقه‌های ارتباطی بین مدیران، برقراری ارتباطات حرفه‌ای معلمان با مجامع علمی داخلی و خارجی، ارتباط با افراد نمونه و برجسته، تعامل با شخصیت‌های مدرسه، ارتباط با کارفرمایان و مجریان طرح‌های پژوهشی، ارتباط با سازمان‌های حرفه‌ای، ارتباط با حلقه‌های علمی و ارتباط با انجمن‌های علمی	بیرون مدرسه	
آموزش معلمان حرفه‌ای به معلمان و کادر آموزشی، گذراندن واحدهای درسی و انجام فعالیت‌های پژوهشی برنامه‌ریزی شده در مدرسه	رسمی	راهبردهای آموزشی
شرکت در کارگاه‌های آموزشی تخصصی، شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه و مطالعات فردی	ضمنی	
دانش تخصصی معلمی، معلم پژوهشی، فنی و آموزشی بودن و سواد اطلاعاتی	خبرگی و تخصص	پیامدهای فردی
تغییر در نگرش، رشد اخلاقی، خودبهبودی و جهت‌گیری تخصصی	خودشکوفایی نسبی	
هنجارپذیری علمی و مرجعیت علمی	هویت‌پذیری علمی - تخصصی	
برقراری ارتباط مناسب، استفاده از مهارت‌های ارتباطی مناسب و مسئولیت‌پذیری در ارتباط	ارتقای مهارت اجتماعی	
ارتقای انتظارات دیگران، احساس دستیابی به شایستگی مورد انتظار جامعه، احساس ارتقای حرمت اجتماعی و احساس کسب جایگاه علمی	ارتقای منزلت اجتماعی	

طبق نتایج جدول ۱، رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین ۲۰۶ مضمون پایه، ۵۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۶ مضمون فراگیر داشت که شامل ویژگی‌های معلمان (با پنج مضمون سازمان‌دهنده دانش و مهارت‌ها، سوابق علمی - حرفه‌ای، نگرش‌های علمی، ویژگی‌های فردی و ویژگی‌های اقتصادی - اجتماعی)، انگیزه معلمان (با دو مضمون سازمان‌دهنده انگیزه‌های درونی و انگیزه‌های بیرونی)، برنامه رهبری (با شش مضمون سازمان‌دهنده تناسب برنامه، محتوی برنامه، زمان، فرصت‌ها و فعالیت‌های پیش‌بینی‌شده، موقعیت و مکان حرفه‌ای و نظارت بر فعالیت‌ها)، گروه معلمان (با سه مضمون سازمان‌دهنده فرهنگ مشارکتی، تشابه و تجانس معلمان و انتظارات موجود از معلمان حرفه‌ای)، گروه آموزشی (با چهار مضمون سازمان‌دهنده ویژگی‌های اعضای مدرسه، استقلال گروه آموزشی، جو گروه آموزشی و ترکیب گروه آموزشی)، تخصصی - حرفه‌ای (با سه مضمون سازمان‌دهنده افراد/ گروه‌های حرفه‌ای، نهادهای حرفه‌ای - آموزشی و هنجارهای جلسه علمی)، رشد حرفه‌ای (با دو مضمون سازمان‌دهنده تعیین قواعد و ابعاد و منزلت رشد حرفه‌ای)، مسائل و مشکلات معلمان (با چهار مضمون سازمان‌دهنده مسائل اقتصادی - اجتماعی، مسائل روانی معلمان، مشغله‌های غیرشغلی معلمان و مشغولیت‌های جنبی معلمان در مدرسه)، عوامل مدرسه (با سه مضمون سازمان‌دهنده قوانین و رویه‌های مدرسه، ارتباطات مدرسه و امکانات مدرسه)، شرایط محیطی - آموزشی (با سه مضمون سازمان‌دهنده سیاست‌های آموزشی کلان، آموزش مدرسه قبل از شغل رهبری و آموزش‌وپرورش عمومی)، شرایط محیطی - کلان (با سه مضمون سازمان‌دهنده عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی - اجتماعی و عوامل سیاسی)، درگیری معلمان در فعالیت‌های حرفه‌ای (با سه مضمون سازمان‌دهنده تاکید بر مدرسه، مشارکت علمی و

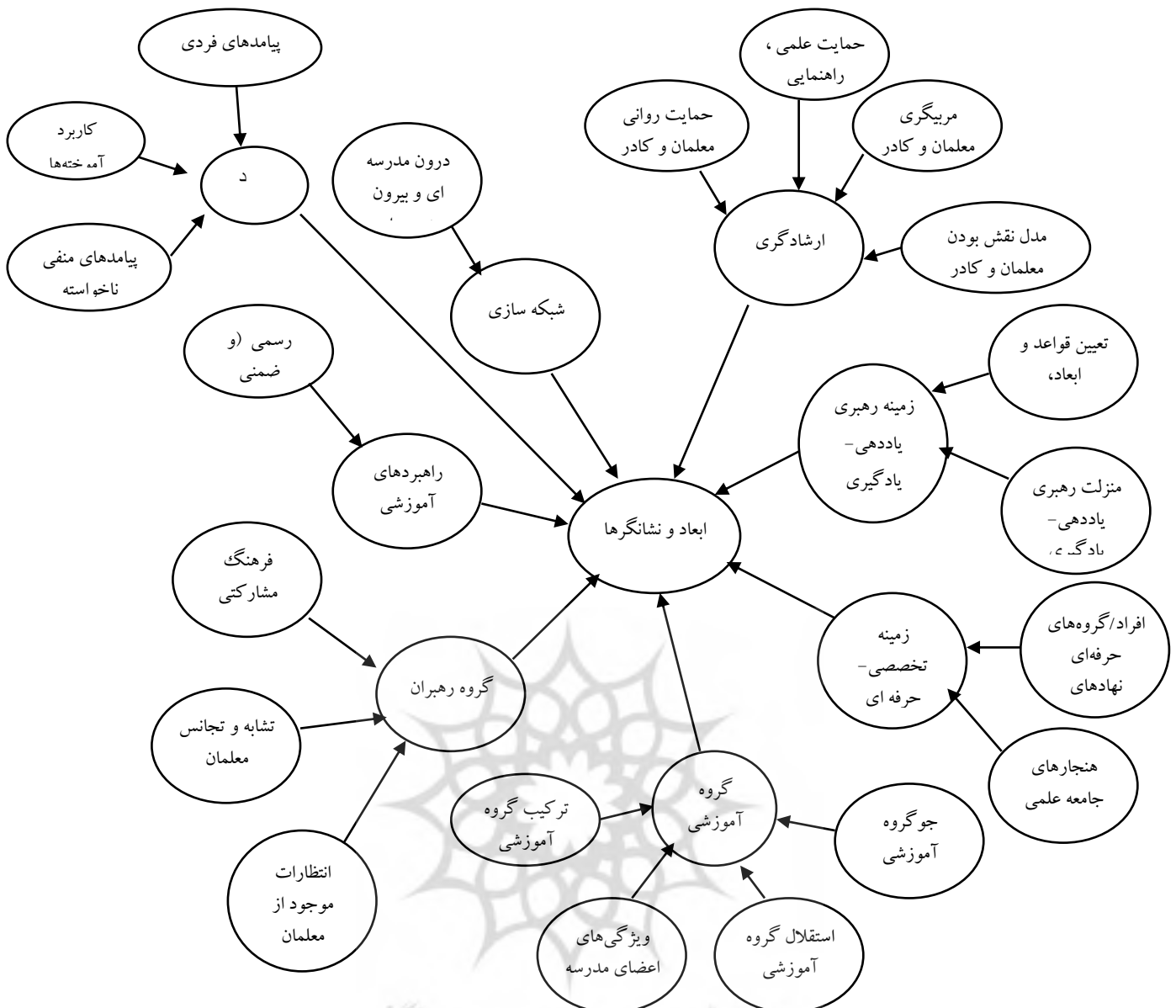
درگیری با محیط‌های حرفه‌ای)، ارشادگری (با چهار مضمون سازمان‌دهنده حمایت روانی معلمان، حمایت علمی، راهنمایی- مربی‌گری معلمان و نقش معلمان آموزشی)، شبکه‌سازی (با دو مضمون سازمان‌دهنده درون مدرسه و بیرون مدرسه)، راهبردهای آموزشی (با دو مضمون سازمان‌دهنده رسمی و ضمنی) و پیامدهای فردی (با پنج مضمون سازمان‌دهنده خبرگی و تخصص، خودشکوفایی نسبی، هویت‌پذیری علمی- تخصصی، ارتقای مهارت اجتماعی و ارتقای منزلت اجتماعی) بودند.

سوال دوم: مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی کدامند؟ برای پاسخگویی به این سوال نیز از روش تحلیل مضمون استفاده که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲. نتایج تحلیل مضمون برای شناسایی مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی

مضامین فراگیر (کدگذاری انتخابی)	مضامین سازمان‌دهنده (کدگذاری محوری)	مضامین پایه (کدگذاری باز)
مولفه‌های جهانی	ارشادگری	حمایت روانی معلمان و کادر آموزشی، حمایت علمی و راهنمایی، مربی‌گری معلمان و کادر آموزشی و مدل نقش معلمان و کادر آموزشی
شبکه‌سازی	درون مدرسه‌ای و بیرون مدرسه‌ای	
رهبری	تعیین قواعد و ایجاد و منزلت رشد حرفه‌ای نهادهای حرفه‌ای	
تخصصی- حرفه‌ای	افراد و گروه‌های حرفه‌ای نهادهای حرفه‌ای و هنجارهای جامعه علمی	
گروه آموزشی	ترکیب گروه آموزشی، ویژگی‌های اعضای مدرسه، استقلال گروه آموزشی و جو گروه آموزشی	
گروه رهبران	فرهنگ مشارکتی، تشابه و تجانس معلمان و انتظارات موجود از معلمان	
راهبردهای آموزشی	رسمی و ضمنی	
پیامدها	پیامدهای فردی، کاربرد آموخته‌ها و پیامدهای منفی ناخواسته	

طبق نتایج جدول ۲، مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی شامل ۲۰ مضمون پایه، ۸ مضمون سازمان‌دهنده و ۱ مضمون فراگیر شامل مولفه‌های جهانی و هشت مضمون فراگیر ارشادگری، شبکه‌سازی، رهبری، تخصصی- حرفه‌ای، گروه آموزشی، گروه رهبران، راهبردهای آموزشی و پیامدها بودند. بنابراین، شبکه مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی در شکل ۱ ارائه شد.

شکل ۱. شبکه مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی

بحث و نتیجه‌گیری

رشد حرفه‌ای معلمان می‌تواند راهکار مناسبی برای مواجهه و سازگاری با تغییرات سریع و پرشتاب جامعه امروز باشد، لذا پژوهش حاضر با هدف شناسایی مولفه‌های رشد حرفه‌ای معلمان آموزش ابتدایی با استفاده از روش تحلیل مضمون انجام شد. یافته‌های پژوهش حاضر حاکی از وجود ۲۰۶ مضمون پایه، ۵۳ مضمون سازمان‌دهنده و ۱۶ مضمون فراگیر شامل ویژگی‌های معلمان، انگیزه معلمان، برنامه رهبری، گروه معلمان، گروه آموزشی، تخصصی- حرفه‌ای، رشد حرفه‌ای، مسائل و مشکلات معلمان، عوامل مدرسه، شرایط محیطی- آموزشی، شرایط محیطی- کلان، درگیری معلمان در فعالیت‌های حرفه‌ای، ارشادگری، شبکه‌سازی، راهبردهای آموزشی و پیامدهای فردی برای رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین و ۲۰ مضمون پایه، ۸ مضمون سازمان‌دهنده و ۱ مضمون فراگیر بنام مولفه‌های جهانی و هشت مضمون فراگیر شامل ارشادگری، شبکه‌سازی، رهبری، تخصصی- حرفه‌ای، گروه آموزشی، گروه رهبران، راهبردهای آموزشی و پیامدها برای مضامین جهانی رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی بود.

مضامین شناسایی‌شده در پژوهش حاضر از جهاتی با مضامین شناسایی‌شده در پژوهش‌های (Kamarei, et al, 2021)، (Jamali Zavareh, et al, 2018)، (Safari, et al, 2018)، (Gholami Noghab, et al, 2018)، (Yenen & Yontem, 2020)

al (2018)، et al (2017) Abedi، et al (2016) Kynndt، et al (2016) Ghanbari & Mohammadi و Bayar (2014) همسو بود. معلمان حرفه‌ای از دانش و درک مواردی مانند اصول و راهبردهای آموزشی نوین و اثربخش، انواع روش‌ها و مدل‌های نظارت آموزشی در کلاس درس، رشد و توسعه دانش‌آموزان، تئوری‌های کاربردی یادگیری و انگیزش، سیاست‌ها و اسناد وزارت آموزش و پرورش در رابطه با اهداف یادگیری برخوردار هستند. بر اساس سند تحول بنیادین شایسته است که معلمان از توانایی‌ها و مهارت‌هایی از قبیل ارائه بازخورد به مدیر و ناظر، نظارت مداوم و مستمر بر یادگیری دانش‌آموزان، مهارت‌های تحلیلی در ارزشیابی داده‌های کمی و کیفی به منظور استفاده از عملکرد دانش‌آموزان بر برنامه‌های آموزش و یادگیری، مهارت‌های تصمیم‌گیری و حل مساله به منظور قضاوت صحیح در رویه‌ها و مسائل یاددهی و یادگیری، مهارت‌های انگیزشی برای الهام‌بخشی به سایر همکاران و دانش‌آموزان به منظور اتخاذ راهبردهای جدید یاددهی و یادگیری و مهارت‌های گزارش‌دهی در جهت اطلاع‌رسانی به سطوح بالای سازمان و ذینفعان در مورد کیفیت برنامه‌های آموزش و یادگیری برخوردار باشند. همچنین، مطلوب است که معلمان مدارس نسبت به مسائلی از قبیل کار تیمی و برنامه‌ریزی جمعی برای بهبود یادگیری و آموزش، انتظارات بالای یادگیری برای همه دانش‌آموزان، توانایی همه دانش‌آموزان برای یادگیری و تنوع راه‌های یادگیری و افزایش یادگیری دانش‌آموزان به‌عنوان هدف اساسی آموزش معتقد و متعهد باشند و برای آنها ارزش قائل شوند. علاوه بر آن، مدیران مسئول تضمین تصمیم‌ها در رابطه با راهبردهای آموزشی و بهترین اقدامات برای طراحی معنادار و موثر تجاری است که موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد. بنابراین، معلمان حرفه‌ای موفق باید قادر به شناسایی، روشن کردن و رفع موانع یادگیری دانش‌آموزان باشند و اهمیت فزاینده‌ای برای استراتژی‌های یادگیری افراد و دانش‌آموزان گوناگون لحاظ کنند.

بررسی‌ها حاکی از آن است که رشد حرفه‌ای معلمان شامل مجموعه‌ای از دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های مرتبط با یادگیری در مدارس است و معلمان حرفه‌ای زمینه را برای ارتقای موفقیت همه دانش‌آموزان از طریق حمایت، پرورش و حفظ محیط آموزشی مساعد فراهم می‌کنند که این امر از طریق ایجاد محیط یادگیری امن، کارآمد، اثربخش، سالم و عاطفی تحقق می‌یابد. بنابراین، لازم است که معلمان حرفه‌ای مدارس برای ایجاد محیط یادگیری مساعد در مدارس از دانش و درک مواردی چون اصول و مسائل مرتبط با آموزش و یادگیری و استفاده از فضا، دانش مربوط به محیط یادگیری و ایجاد محیط یادگیری مساعد برخوردار باشند. همچنین، شایسته است که آنان توانایی‌ها و مهارت‌هایی از قبیل توسعه و ترویج جو مبتنی بر احترام، حمایت و پرسشگری، ایجاد و توسعه محیط امن، اثربخش و پشتیبان یادگیری، ایجاد محیطی قابل اعتماد، سالم و عاطفی، ایجاد فرهنگ یادگیری مشارکتی، ایجاد و نگهداری محیطی پاک، زیبا و دل‌انگیز، مهارت‌های تحلیلی برای شناسایی و تخصیص منابع مالی و فیزیکی برای ایجاد، حفظ و نظارت بر محیط مناسب جهت آموزش و یادگیری اثربخش را داشته باشند یا در خود پرورش دهند. آخرین مطلب اینکه ضروری است تا معلمان حرفه‌ای نسبت به مسائلی از قبیل تشویق و حمایت از فرهنگ تحقیق، ریسک‌پذیری و مسئولیت‌پذیری برای بهبود محیط یادگیری، مشارکت ذینفعان در فرایند آموزش و یادگیری، محیط ایمن، مولد و حمایتی و حفظ محیطی مثبت که در آن نظم و انضباط دانش‌آموز هنجار باشد معتقد و متعهد باشد و به این مسائل بها دهد.

پژوهش حاضر کیفی از طریق فیش‌برداری از اسناد و متون بود و همه محدودیت‌های این روش پژوهشی را خواهد داشت. محدودیت دیگر اینکه این پژوهش بر اساس ۵۲ مورد از اسناد و متون چاپی درباره رشد حرفه‌ای انجام شده که اکثر آنها بر روی معلمان و مدیران آموزش ابتدایی نبوده و سایر گروه‌ها از جمله معلمان و مدیران دوره متوسطه یا اعضای هیأت علمی را بررسی کردند. به‌عنوان آخرین محدودیت می‌توان به عدم وجود الگویی برای رشد حرفه‌ای معلمان آموزش ابتدایی جهت مقایسه نتایج پژوهش حاضر با نتایج آن اشاره کرد. با توجه به محدودیت‌ها پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه یا از روش‌های کمی استفاده شود. پیشنهاد دیگر انجام پژوهش‌های بیشتر درباره رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران مدارس ابتدایی به‌صورت کلی یا به تفکیک می‌باشد. آخرین پیشنهاد طراحی الگوها و مدل‌های رشد حرفه‌ای معلمان مقاطع و دوره‌های مختلف تحصیلی و انجام فراتحلیل بر روی آنها می‌باشد تا بر اساس آن بتوان برنامه‌ها و راهکارهای مناسبی جهت بهبود وضعیت و جایگاه نظام آموزشی طراحی و اجرا کرد. با توجه به مضامین شناسایی‌شده، برنامه‌ریزی برای رشد حرفه‌ای معلمان و مدیران آموزش ابتدایی ضروری است که برای این منظور می‌توان شرایط بهبود مضامین را از طریق کارگاه‌های آموزشی رشد حرفه‌ای معلمان، ارتقاء جایگاه، شأن و منزلت معلمي و بهبود وضعیت‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی معلمان فراهم کرد.

References

- Abdollahi B, Safari A. (2016). The study of key barriers to the teachers' professional development. *Quarterly Journal of Educational Innovations*, 15(2): 99-134.
- Abedi H, Ahmadabadi A, Ghorrooneh D. (2017). Identify professional needs associated with the teaching of faculty members and Teachers at the Farhangian University. *Quarterly Journal of Teacher Education*, 1(3): 9-43.
- Asghari Niary Y, Khaleghkhan A, Seyyedkalan SM, Ebrahimpour H. (2016). The role of cognitive mechanisms in teachers' ability of professional development. *Journal of School Psychology*, 5(1): 139-145.
- Bayar A. (2014). The components of effective professional development activities in terms of teachers' perspective. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(2): 319-327.
- Compen B, De Witte K, Schelfhout W. (2019). The role of teacher professional development in financial literacy education: A systematic literature review. *Educational Research Review*, 26: 16-31.
- Diasti KS, Kuswandono P. (2020). "Thriving through reflecting": Current perspective on teacher professional development research in Asia context. *Journal of English Teaching*, 6(3): 220-231.
- Evens M, Elen J, LArmuseau C, Depaepe F. (2018). Promoting the development of teacher professional knowledge: Integrating content and pedagogy in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 75: 244-258.
- Falkner K, Vivian R, Williams S. (2018). An ecosystem approach to teacher professional development within computer science. *Computer Science Education*, 28(4): 303-344.
- Fatih Karacabey M. (2021). School principal support in teacher professional development. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 9(1): 54-75.
- Ghanbari S, Mohammadi B. (2016). Professional development model of high school administrators: A qualitative research. *Journal of School Administration*, 4(2): 123-143.
- Gholami Noghab MH, Pourshafei H, Shahtalebi Hosseinabad B. (2018). Investigating the effective components on professional development of teachers. *Quarterly Journal of Educational Leadership & Administration*, 12(1): 167-181.
- Giraldo F. (2021). A reflection on initiatives for teachers' professional development through language assessment literacy. *PROFILE: Issues in Teachers' Professional Development*, 23(1): 197-213.
- Girvan C, Conneely C, Tangney B. (2016). Extending experiential learning in teacher professional development. *Teaching and Teacher Education*, 58: 129-139.
- Jamali Zavareh B, Nasr Isfahani AR, Nili MR. (2018). The required professional competencies of faculty member in the view of the new changing in higher education (A qualitative study). *Journal of Research in Educational Systems*, 12(40): 153-179.
- Kamarei A, Khorshidi A, Hamidifar F, et al. (2021). Professional development pattern of school principals in technical and vocational schools (using the emerging foundation data theorizing approach). *Technology of Education Journal*, 15(3): 531-544.
- Kyndt E, Gijbels D, Grosemans I, Donche V. (2016). Teachers' everyday professional development: Mapping informal learning activities, antecedents, and learning outcomes. *Review of Educational Research*, 86(4): 1111-1150.
- Powell CG, Bodur Y. (2019). Teachers' perceptions of an online professional development experience: Implications for a design and implementation framework. *Teaching and Teacher Education*, 77: 19-30.
- Safari A, Abdollahi B, Naveebrahim A, Zeinabadi H. (2018). Review and explain the antecedents of professional development collaborative educational organizations. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 9(3): 269-290.
- Vaughn MS, De Beer J. (2020). Contextualising science and mathematics teacher professional development in rural areas. *Perspectives in Education*, 38(2): 213-226.
- Yenen ET, Yontm MK. (2020). Teachers' professional development needs: A Q method analysis. *Discourse and Communication for Sustainable Education*, 11(2): 159-176.

Identifying the Professional Development Components of Primary Education Teachers and Managers with Using Themes Analysis Method

Sepideh Porsesh¹

Alireza Ghasemizad^{2*}

Pari Mashayekh³

Abstract

Purpose: The present study was conducted with the aim of identifying the professional development components of primary education teachers and managers with using themes analysis method.

Methodology: This study in terms of purpose was applied and in terms of implementation method was qualitative. The research population was printed documents and texts about the teachers and managers' professions development in scientific databases between the 2000-2019 years, which according to the inclusion criteria were selected 52 cases as a sample by purposive sampling method. Data after collected by take noting method were analyzed with using open, axial and selective coding by themes analysis method in MAXQDA software.

Findings: The findings showed that the professional development of primary education teachers and managers based on the fundamental transformation document had 206 basic themes, 53 organizing themes and 16 comprehensive themes included of teachers' characteristics, teachers' motivation, leadership program, teachers' group, educational group, specialist-professional, professional development, teachers' issues and problems, school factors, environmental-educational conditions, environmental-macro conditions, teachers' involvement in professional activities, guidance, networking, educational strategies and individual consequences. Also, the global themes of professional development of primary education teachers and managers were included of 20 basic themes, 8 organizing themes and 1 comprehensive themes including global components and eight organizing themes of guidance, networking, leadership, specialist-professional, educational group, leaders group, educational strategies and consequences.

Conclusion: According to the identified themes, planning is essential for the professional development of primary education teachers and managers, which for this purpose it is possible to provide the conditions for improving themes.

Keywords: Professional Development, Teachers, Managers, Primary Education

¹ PhD Student, Department of Educational Sciences, Kazerun Branch, Islamic Azad University, Kazun, Iran. porsesh@mailsac.com

² Associate Professor, Department of Educational Sciences, Kazerun Branch, Islamic Azad University, Kazerun, Iran (Corresponding Author). alirezaghasemizad@gmail.com

³ Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Kazerun Branch, Islamic Azad University, Kazerun, Iran. mashayekh@mailsac.com